

LE DIRECTEUR GÉRANT

TIẾNG DÂN

GIÁ BẢN

DÔNG-FRANCE	THÁO QUỐC
Đến năm 1929	65%
Đến tháng 1, 1930	8, 20
Đến tháng 1, 1931	2, 00

Năm báo phải trả tiền trước.
Thứ tự mua báo giá cho M. TRUNG
BẮC-TRUNG-VIỆT, số 12, đường Lê Văn
Thanh, nhà số 12, Phố Huế.

TIẾNG-DÂN

LA VOIX DU PEUPLE

GIÁ BẢN
HỘ KHẨU - TRUNG-VIỆT

TÀI-SẢN - PHÁP

GIÁ BẢN
HỘ KHẨU - TRUNG-VIỆTGIÁ BẢN
HỘ KHẨU - TRUNG-VIỆTGIÁ BẢN
HỘ KHẨU - TRUNG-VIỆT

Cái giá-trị to nhất
của loài người là con
người; muốn làm cho
trái đất này có giá-
trị, thì trước phải
làm thế nào cho
người có giá-trị đ
(Anatole France)

NHÂN-CÁCH VÂN-VÂN

(Tiếp theo)

Như bài trên đã nói nhau cách quan hệ mật thiết với quốc gia xã-hội, nên muôn biết trình độ dân tộc mỗi nước cao thấp thế nào, chỉ xem nhau cách dân tộc nước ấy sang bên lối xáu thế nào thi đủ rõ. Người Âu người Mỹ, rất trọng nhân cách cho là một của quý đầu tiên của mỗi người.

Ông Franklin là một nhà đại phát minh nước Pháp, có một quyền sò nhỏ thường ngày chép đều lời của mình, mà sửa đổi những điều ấy đi. Lúc ông đã 79 tuổi, ông bảo người ta rằng: Danh vọng và công nghiệp một đời tôi chỉ nhớ quyền sò nhỏ đó.

Ông Lincoln, là Tổng-thống nước Mỹ, công đức về việc phóng nô, ai cũng biết tiếng. Lúc nhỏ ở nhà làm nghề chèo đò, nghè thợ dồn gò, nghè buôn hàng vặt, trên 19 tuổi mới lo tự học láy; ban đầu làm thầy giáo, sau làm thầy kiện rồi mới làm ngõ viễn; đến 51 tuổi lên làm Tổng-thống. Nghèo khổ như thế mà cái lòng nhân寰 không khi nào sờn. Đó là cứ một vài cái gương thôi, còn ngoài ra không kể hết được. Nhưng mà không những các bậc danh nhân như những nhà đại phát minh, đại chính trị, đại học vẫn v.v. về việc trau dồi đạo đức, đạo luyện tâm linh, rất là khó nhọc참 chi, suốt cả một đời không cho những thói hư nết xấu, làm hại đến tư cách vì đại cao quý của mình; mà đầu cho những hạng nhà nông phuơng rầy, họt thợ người buôn, phần nhiều cũng biết lự tồn tại trong cái nhân cách; phò thông tri thức, không người nào không thuộc trong nǎo, làm thường nghề nghiệp, không người nào không có trong tay. Cái nền tảng lớp, đã xây dắp sẵn, nên cái lánh ý lại tự nhiên tiêu mất, mà những điều hén mặt, không làm hư đến nhân cách của mình được. Nhân cách như thế, nên hợp cả nhân ái mà làm đoàn thể thi hành ra cái đoàn thể bền vững, dẫn cho hoàn cảnh thế nào, cũng không làm rá rời ra được.

Nhân cách người nước mình thi thế nào?

Nước ta & một góc Á-dông này, đất cũng không rộng, dân cũng không đông, cửa cũng không giàn, binh cũng không mạnh, lão mà ông bà ta phương Bắc chống với nước Tân, phương Nam nốt cả dân tộc Chiêm Thành và Chân-lạp; chỉ vó khai duy nhất là chỉ giữ gìn cái nhân cách của dân tộc mà

vun trồng mở mang dần dần ra, thành ra có những ngày phát đạt bành trướng như thế. Cứ như trong lịch sử mấy đời đã chép, thi so với thời đại khoa-học triết - học trên thế giới ngày nay, vẫn còn nhiều chỗ khiêm khuyết. Song về thời đại nào thi có nhân vật ứng dụng về thời đại ấy, trong thần thi si, liệt nữ nghĩa dân, không đời nào không có; mà đầu cho những khoảng thay đổi đổi chờ, vách ngăn thành nghiêng-phong giáo thi có bậc sư non chủ trì, thành nghi thi có hồn sĩ phu khích khuyễn. Nhưng kẻ bắt nhân bắt nghĩa, vó liên vó si, thi trong xã-hội đều bị bạc đãi mà không có chỗ dung. Vì thế nên thế đạo nhân tâm, một mạch lưu truyền, làm một cái cơ sở vững bền và hình cho cuộc siah lớn trong dân tộc. Ai mà xét trong lịch sử nước nhà, tướng cũng nhận như thế.

Đào biện biến thiện, giờ may lay chuyền, bởi ngọn triều dân tộc cạnh tranh chung trong thế giới lần lượt tràn đến mà trong nước xoay ra cái cuộc xanh vàng đứt đoạn này; nẽ nếp nhân cách cũ ngày xưa thi một ngày một tiêu mất, mà cơ sở nhân cách mới ngày nay thi chưa tạo thành. Người mình ở trong cái không khí mới cũ đã dang dù, không khác gì mây theo luồng gió, nước chảy xuôi giòng, những điều hay lối của ngoái thi không vó được chút gì mà bao nhiêu những vật qui báu trong nhà của ông cha ngày xưa thi quét sạch sành sanh mà còn chưa lấy làm vừa ý. Thậm chí thấy một mồi lợi thi giòng họ cũng xem như người đang gặp chút cảnh nghèo thi anh em cũng cảm nhu cùu đích; nói tóm lại thi sung sướng phần xác thi là nhân cách độc nhất của phần nhiều người mình hiện thời, không phải kè dài nữa.

Nhân cách đến thế, đầu & về thời đại bế quan lỏa càng ông bà ta xem, cũng không khỏi để lấn nhau, đánh xé xô đẩy lấn nhau mà có ngày tiêu diệt; huống là & vào khoảng thế kỷ hai mươi trên thế giới tranh này, tiền đồ thế nào, người có mắt cũng ngồi mà trông thấy!

Vậy thi nên làm thế nào? Xin thưa rằng: người sinh trong cuộc đời được ưu thua đánh xé dùi này, không khác gì & trong trận giặc vây đền mây lấp; muốn cho sống còn thi trước nhất là rời sau mới nói đến đoàn thể xã hội nhân-quần.

X. T. T.

THƯƠNG THỦC

CÔNG-TY THƯƠNG-MẠI

Mấy năm nay, người nước ta xoay về đường kinh-tế mỗi ngày mỗi nhiều, song cũng còn lầm kẽ chưa rõ cách lập công ty. Vậy tôi xin bàn sơ lược qua các công ty thương mại.

Thiên ý tôi là giúp cho những người muốn biết ít nhiều công việc trong các công-ty thương mại. Nếu muốn khảo sát cho trường tận, thi cần phải xem các sách bản vở thương mại.

Mục-dịch các công ty thương mại là cung-nhau chung vốn lại để làm những việc to tài mà một người không đủ sức làm được, như là đào sông, làm đường xe lửa, khai mỏ, phò dồn điền v.v... Một công-ty thương mại có ba đặc tính:

1) Những người vào hội phải góp vốn để làm tư bản của công ty (capital social);

2) Mục-dịch của công ty là hoặc buôn bán, hoặc chế tạo, hoặc khai phá, làm cho tư bản của công ty phát ra lời;

3) Phải có nhữngh lịnh bài để sinh lời.

Công ty thương mại có một tư cách riêng (personnalité morale), khác với tư cách của mỗi người trong hội (personnalité physique de chaque associé). Khi có đóng góp vốn để làm tư bản của công ty, thì tài sản kia không phải là tài sản của hội; nếu có một người trong hội chết, tài sản phải giải tán. Trách nhiệm của các người trong hội không chàng; nếu một thành viên thi công nhau chia lời; nếu hội bị lỗ, thi cùng nhau gánh và công nợ hội; nếu của hội không đủ trả nợ, thi phải lấy tiền của nhau; bằng không, nếu các trái chủ của hội kiện, thi tòa sẽ tịch hiếu giá sản của mỗi người có chung trong hội. Vì mấy lẽ đó, nên trong hội này các ed đóng phải cùng nhau cầm nom công việc; nếu để người thay mặt, tì chung phải là người thay mặt, tên gọi là người đại diện (droit de poursuite) tư bản của hội, còn những trái chủ của mỗi người trong hội thời không có quyền can thiệp tới tư bản của hội.

Nếu hội có việc kiện cáo ở tòa, thi chỉ người quản lý (gérant, administrateur délégué, ou président du Conseil d'administration) ra thay mặt cho hội. Quốc-tịch của hội (nationalité) là liny theo chỗ hội sở (siège social), chứ không phải là chỗ thành phố (siège social), tức là tên thành phố của các ed đóng.

Nhưng còn, đối tráng ngắn ngủi, tui già ngâm ngũi. Đầu mày cuộn đầu chim hổ nỗi; ngón mít bò cõi đất béo trời là sòng văn minh, hổ đê đầu tă; xoi đất những gồng trước lồng, cõi đất ơi ơi! Đầu Ngõ lấp ló đầu hươu nai, cõi phết phết là vắng thêa mây sặc; bến Sở là mò lâm uyên hạc, hồn lồ mê ruồi đê khóc hao hối! Tháp Chiem-thanh thuỷ no chồi tro lòn, gương phè ngán thu ghè góm, trang Quê dám nám kia đê cõi rập, mít thính mỵ đê giời sực sált. Mè ián không có ed không, e nứa đâm thiên hạ đâm; raga Xich bieh sán say say linh, đánh cháng mui mít minh ja vu!

Võng cõi dài ca rằng:
Thờ đặng tát hù raga dãy bần.
Ngang trời giặc dài hù một thuyền
cầu. Làng heo hát hù hót thu.
Khoảng vắng đồng hù thổi mây mù.
Sóng bờ dãy hù chốc hù, thuyền ta
thayen la hù dài cõi man.
Ngâm mít khác phả thiên sầu hù.
Ai biết thayen ông nay ô - dâu - ?

S. N.

(Còn nữa)

P. T.

THẾ GIỚI THỜI ĐÁM

TÌNH-HÌNH TRUNG-HOA

(Tiếp theo)

Như bài trước ta đã nói, & Trung hoa hiện nay phái Tưởng - giới - Thạch chấp chính, còn hai phái khác là phái Hầu và phái Tả đều xem Tưởng như cứu dịch.

Phái Hầu, sau cuộc Ninh-Hán và Lường-Việt chiến tranh, thê-lice không còn gì nữa, tuy chưa tịt bẩn, nhưng khô lồng khôi - phuộc lối oai thanh cũ mà mong có ngày tung hoành được. Vả chăng, thê-lice là bợc cảng Tả lịch-sử lấn-hoa không phải vì co-bié ngoài nhiên sủ khiến nén. Phái Tưởng như vậy là rảnh rỗi một kẽ thê-lice lớn.

Đến ngày 17 september nay Trung phái - Khê đồng quân ở Nghị-xuong, tuyêa bố độc lập và thỏa-ma Tưởng là lợi dụng cách mệnh mà thao túng chinh quyền. Trung bố cáo rằng mình luân theo mệnh lệnh của tì phái, cùng Phùng-ngọc Tưởng, Diêm-lich-Son, Đường-sinh-Sri, Chu-bồi-Đắc, Trương-bắc Lương đem quân đánh Tưởng, được triều lập Toàn-quốc hội-nghi tát hai và các yếu-nhân phái Tả là Uông-tinh-Vé, Vương-pháp-Cần, Trần-gia-Huy, Bách-vân-Ký sẽ đứng ra cải tổ chính phủ lại. Trương đã kêu quân xuông Hà nam đánh liên lạc cùng Hà Kiệm, rồi theo đường Thương-Dân, Thủ-đô, xuông Quế-lập hội cùng quân Lý-minh-Thụy, Đường-dông-Hay v.v... Quán đội thảo Tưởng thực lực đã khá bùi một mội sê bắc lấn đánh Võ-Điển; một mội liên seng Quảng-dông.

Đến lân Trung. Ngoài đối với cuộc Nội chiến này rất chán ý, vì nếu kế hoạch là phái mà thực hành kết quả thi phong-ván Trung quốc tài có bê-bé dồi nhiều. Vậy tiền đà cuộc thảo Tưởng ra thê nào? Rồi đây Tưởng bị đánh đê chằng? Theo tin tức báo giới nhiều đều chống chỏi nhau, ta không phân đoán cho xác thực được, nhưng xem đai thê thi cũng có thê phát biểu vài lời dự trác.

Phái Tưởng giới Thạch vây cánh không phái là it, mà những địa bàn chiếm lãnh được đều là phong nhieu trai mít. Tuy vậy nếu lời bố cáo của tì phái nói rằng kế hoạch Tưởng nhai nhai đê định trước và quân đội các địa phương đều có liên lạc tương đương, nếu lời ấy là đúng sự thực thi Tưởng thật khô lồng mà khảng ey lại được! Nhưng thực hay hư? Trước hết ta nên biết rằng Trung phái Khê đồng viễn là bị động elô không phải chủ động. Ngày tháng trước, Uông-ti Pháp có đánh đòn lín bi-mát vở cho Trung và Chu-bồi-Đắc; Tưởng đã da-nghi; nay bắt được lín lín đánh những tên tù không phát minh ý nghĩa được lại là một chứng cớ rõ dâ-i lâm của Chu và Trung. Tewor-kia phái Quế còn đứng bên nách và có ý

SACH MỚI XUẤT-BẢN

CHUYỆN-VUI, 0809.

VĂN-VÂN quyển nhì, 0808; quyển nhì 0812, quyển ba 0812.

Những chuyện - vui và vắn - vẫn đều trích trong báo Tiếng-dân.

AI mua mua xin hỏi tại Bán-báo và các nhà đại-ly của Bán-báo.

Tiếng-dân

nỗi loay là dưới tay người Pháp ra khỏi xứ.

Tôi ấy rất nặng, thành phu không dám được, nên đã kêu án hai năm tù. Trời có năm nay hơn năm mươi, việc làm theo là thường thi nặng nề lắm như là về nhà đồng. Cụ có chịu được cõi khổ?

(Theo T. C. 30 Septembre)

AI-LÀO

VIENTIANE

Cải chính vụ án treo cờ
Cái tin ông Định phải phạt 1000
quân tiền và là sai. Tòa chỉ phạt
đóng ba tháng tù không treo và việc
chứa tên Phố mà thôi.

Mile Nam Kim

CHUYÊN HAY

CHÚ HÀN LẠI QUÍ

LẠI CHĂNG?

Đã một trăm năm nay, ta chỉ nghe người Tàu sang Âu Mỹ du học, nhưng bọn xuất dương đó, không những sùng bái Âu Mỹ như thản thành mà trở lại khinh miệt văn hóa Trung quốc nữa. Thế mà gần đây người Áo Mỹ trở lại lưu học ở Trung quốc. Hiện có con Công sứ nước Đức đã học trường đại học ở Bắc Kinh, muốn nghiên cứu văn hóa nước Tàu, nên xin vào trường Thanh Ba đại học ở Bắc Kinh; sau kỵ nghỉ năm này thi vào học. Trường đại học Úc hào nước Mỹ, cũng chọn bốn năm người văn khoa học sinh mà coi học chử Hán, sang học tại Thành Ba đại học mà nghiên cứu ngôn ngữ văn tự nước Tàu. Thế là môt cái triều đầu tiên người Áo Mỹ học lại văn hóa đang phương.

Chử Hán bị người ta khinh dè dã bao, may được người Áo Tây sang học, cái giá trị có như do mà cao tên chăng? Nếu cái phong trào ấy mà thành hành thì mấy ông đó phò ta có phương sinh nỗi chẳng.

Nhưng cũng chưa lầm! Người Áo họ học chử Hán mà học với người mình sao? họ coi học thi họ cư dì thẳng sang Tàu mà học, cư dì họ them học người Nam minh hối do mà mong! Minh mong là chỉ mong chử Hán không cảm mà mình được tu do dò cái bộ sách e tú viết... ;

Hay-chuyện

On demande un instituteur sérieux diplômé E. P. S. pour enseigner quatre enfants.

Addresser à
Monsieur T. H.
Postes Télégraphes Téléphones
à BÉN-THỦY

Chú ý! Chú ý!

AI là chủ tiệm bán thuốc bắc CHIN và SỐNG, nên làm đến ngày QUÁM THẮNG & đường CANTON MAIS N 28-89 FAIFON, là một nhà buôn bắc thuộc bắc, tên bắc, cước cùi, trai danh từ xưa chí nay trãi đã 30 năm dư trên đường kinh tế, ai ai đều nghe tiếng; Bán si bắc lèo cá phải chẳng, ai ở xa mua hồi giá cát gát, sẵn lòng trả lời ngay Xin kính mời quý khách chiêm cũ.

Chú nhẫn kính cáo
QUÁM-THẮNG

(TÌNH-HÌNH TRUNG-HOA)

(Xem tiếp trong số sau có)

hưởng bắc tần, nên Tường đài Trương ở Ngũ tay đã khốn chế, nay phải Quế bị tòa chia rõ, lưu Truong lại & Nghị-xuong không những vỗ bờ mà lại gác nén vây cánh cho tể phái. Vì vậy Tường quyết định dùng phương pháp trung dương mà đối phó. Mới đây Chu-bồi-Đức bị điều di từ Giang-tây bên phía bắc An-huy đến cách một tỉnh ký trước ngày 17, Tường nêu lệnh đòi Truong và Hải-châu. Truong biết nêu theo mệnh tì không khác gì tự mình bỏ tay mà hiến cho Tường. Truong không còn đường nào nữa bèn quay lại phát tuyên - ngôn độc - lập. Nếu Truong có kế hoạch trước thì tự mình động quân đánh Tường, dẫu phải đợi đến khi tình thế bức xúc như vậy mới hạ thủ? Nếu có liên lạc trong dương, Truong sao lại không đánh thắng Vũ-bản, Nam-kinh mà lại phục lui phản k'ù?

Ngày trong sự - đoàn Truong, Đặng-long - Quang và Hoàng-trần-Cầu phản đối việc đao Tường, hiện tập-trung quân đội riêng ở Nghị-dó dâng lệnh của Tường.

Còn những kiện tướng tể phái nói là đồng đảo Tường thì nay không có biện thi gi cả. Phùng-ngọc-Tường nghe đâu được Tường gởi những phi khoản lớn lên cho, đến nay mà quản đội vẫn bình tĩnh. Hè kien không những không ứng bộ tể phái mà lại theo Truong : Mả có phái Ngô thượng và Môn binh Nhạc lên Tường tây mà ngăn cản Truong-phát-Khuê. Ở Quảng-tây, Bạch-sông-Hy và Lu-boan-Viêm đem 20.000 quân binh đóng ở Ngô - e au, nghe nói dê phòng cự quản tể phái.

Về mặt Trung -Ương, Tường phải bạm đội lên đóng từ Vu-bờ đến Nghị-xuong. Tín dương có Từ nguyên Toán, Vũ-Sản có Tường-dinh-Văn, lại hứ lệnh cho Đàm-dạo Nguyễn và Chu-thiệu - Lương xuống trấn thư tinh Việt.

Tinh-blich phán văn như vậy, kết quả tôi-hậu ra sao không thể đoán định bây giờ được. Duy là chắc rằng nứa nay mai Tường bị khuyễn phục, thi Trung-hoa cũng chia qua khỏi cái nam nỗi chiến; cuộc đảo Tường là tể phái chủ trương, nhưng xét ra, thi cũng có phai quân phiết tham dự. Tể phái với hứ Quân-phiết quyền lợi không phải không chồng nhau, nhất là tể thù chúng bị đỗ thi sao cho khôn trại giáo cảng hau tuyen chiến. Được lên môi tảng nứa mà nói, phong sứ là p ai cái tò chion phủ Quốc-dân thi thế nào cũng có cửa đón, song nói rằng tinh cảnh dân nghe eo Trung-quốc sẽ nhận rõ mà cái lương được thi là không thể không đem lòng hoài-nghi vây.

H. D.

SÁCH MỚI

Bản báo có nhân tông bài quyền sách mới xuất bản như sau này:

1) HANG - TÂM - NGOC - CHAT (cuốn thứ nhì) của cô Huynh-anh-Thi soạn. Nữ - lứa - thư - Quản (Gocong) xuất bản.

2) Sự tích ĐỨC-QUAV-AM CHUA NUMUNG của ông Trần-ngoc-Hoàn sau lọc và xuất bản.

Xin có lời cảm ơn T. D.

GIA-DÌNH GIÁO-DỤC

(NGUYỄN-VĂN CÔA QUÀ-BẢN-VĂN,
SỬ-SIM-TỬ-DỊCH)

GIA-DÌNH GIÁO-DỤC CẨN PHAI BIẾT

CHUONG THU NHƯ T

Bài bàn chung

(Tiếp theo)

Thời kỳ gia đình giáo dục, từ lúc mới dở cho đến ngày nay, người, nghĩa là từ ba tuổi cho đến 18 tuổi, mới rời nhà mà tự lập được. Ta không phải nói ba tuổi là dở để dạy được, song không từ lúc đó mà lập cho nó thành cái thói xấu. Thường thường trẻ con mà có cái lười ngang dẫu ngang cõi, ngô nghịch cưng chấp, phần nhiều tập thành tật lúc còn nằm trong nôi. Tục ngữ Tây có câu : « Học thuở ban nha, xuống mồ ròi mả chưa bờ ». Xem thế thi rõ thói quen của trẻ con khó chữa là thế nào. Trong phép dạy trẻ con, phải xét sự biết của nó đến đâu làm chúng, phải theo tinh chất của nó mà dẫn dỗ, làm chủ, mà ngày thường chỉ về làm xót lì nhô có người mẹ, vì cha thường không hay ở nhà, nên phải giàn đoạn ra. Song như người mẹ không dỗ có tư cách giay bao được coa, thi cha phải gắng thêm một phần gánh nữa. Nói chia mẹ phải hiệp ý, không phải dỗ đến giay cũng giang lìn nhau, không có dỗ chút sám sị; cõi cai dại thi dỗ dỗ nhau là được. Nếu như cha chỉ một đường, mẹ bảo một ngã, hai bên khác nhau, thi trẻ con trông thấy được cõi hờ hờ; nếu cha mẹ có xung đột nhau, làm giang xáu cho trẻ con thi cai nhau dỗ, giáo dục trẻ con, không biện quả gì cả.

(Còn nữa)

giống yêu, ngày sau còn mong gi tranh cạnh với đời thực. Giả một đời dây, người minh càng ngày càng yêu, cõi hối cải hại táo hòn đá. Vậy phải bỏ cõi hối cải; mới mong nói giang có ngày mạnh được.

Trong cách gia đình giáo dục, cha mẹ phải có định kiến. Đầu gặp khó khăn thế nào, cũng phải trả cách tinh hành, không nên gioca đường bộ đó. Trẻ con đâu có lập quan điểm, nên ấy không phải gốc sâu rễ bền, không phải là thành tích; chỉ dùng cách giay bao thường thường mà mài miết, thi sao cũng sửa đổi được. Đầu kẽ trộm dã lừa nâm cõi cầm hòa được, huống là trả con tinh hành non nãm, cõi là khô. Trẻ con tinh hành lè, hai con mắt thường châm tròng vào ác mặt cha mẹ mà sau mới nói; lại xem ý cha mẹ mà sau mới thử dỗ cái này cái kia. Cha mẹ mà vắng y không chịu theo, thi tự nhiên nó thờ phượng, cho được cha mẹ thương mà không giang nghịch. Cha mẹ thế nào, thi con theo thế ấy. Có một điều yếu trọng nhất là khi giay bao trẻ con, cha mẹ phải đồng một ý. Cái đại cang thi người cha làm chủ, mà ngày thường chỉ về làm xót lì nhô có người mẹ, vì cha thường không hay ở nhà, nên phải giàn đoạn ra. Song như người mẹ không dỗ có tư cách giay bao được coa, thi cha phải gắng thêm một phần gánh nữa. Nói chia mẹ phải hiệp ý, không phải dỗ đến giay cũng giang lìn nhau, không có dỗ chút sám sị; cõi cai dại thi dỗ dỗ nhau là được. Nếu như cha chỉ một đường, mẹ bảo một ngã, hai bên khác nhau, thi trẻ con trông thấy được cõi hờ hờ; nếu cha mẹ có xung đột nhau, làm giang xáu cho trẻ con thi cai nhau dỗ, giáo dục trẻ con, không biện quả gì cả.

Kim-tiền là một thứ thương phẩm như các thứ thương phẩm khác. Nhưng chỉ vì nó có nhiều đặc tính như ít mòn, có thể phân chia ra được, lại chất nhẹ..., nên người ta mặc nhiên hợp đồng cùng nhau mà chọn nó làm vật dịch trung. Kim-tiền là một vật dịch trong, đó là cái khởi điểm năng lực của kim-tiền, bèn lập nên những xưởng dùng giao dịch phiếu (bon d'échange) mà thay kim-tiền, nhưng không nói chi là công biết là thất bại. Ở Pháp, Ông Bảo-lô đồng cho rằng những cái tệ bệnh của xã hội bây giờ đều do kim-tiền gây nên. Nhưng kim-tiền là vật vô tri, nó a vó tội như đứa trẻ mới nén hai, nào nó có lực lượng bi lè gi mà chối mắng nó! Cái óc sùng bái kim-tiền nào có phái vì bản chất kim-tiền tạo thành dâu mà chính vì cái nguyên nhân tối so của cái óc sùng bái kim-tiền là dã suy cầu ra, chỉ phải bước tới một bước nữa là tìm ra phương-pháp giải-quyet.

Hồi trước ở Âu-châu, cũng có những nhà đạo-dức tu-tu-tuống giống hệt những nhà đạo-dức xưa, là dã nói trên. Ở Anh, Ông Âu-vân thôa-ma cái ma lực quái quyết của kim-tiền, bèn lập nên những xưởng dùng giao dịch phiếu (bon d'échange) mà thay kim-tiền, nhưng không nói chi là công biết là thất bại. Ở Pháp, Ông Bảo-lô đồng cho rằng những cái tệ bệnh của xã hội bây giờ đều do kim-tiền gây nên. Nhưng kim-tiền là vật vô tri, nó a vó tội như đứa trẻ mới nén hai, nào nó có lực lượng bi lè gi mà chối mắng nó!

Cái óc sùng bái kim-tiền nào có phái vì bản chất kim-tiền tạo thành dâu mà chính vì cái nguyên nhân tối so của cái óc sùng bái kim-tiền là dã suy cầu ra, chỉ phải bước tới một bước nữa là tìm ra phương-pháp giải-quyet.

Hồi xưa xã hội và vào thời kỳ tự nhiên kinh-te (économie naturelle), ai nay đều sinh-sản ra mà tiêu thụ tuy cũng có giao dịch, song sự ấy chỉ là ngẫu-nhiên mà thôi. Kim-tiền vẫn có thể dỗi chác lấy những phẩm vật khác được, nhưng không cần thiết gì, vì nhiều kẻ không có kim-tiền mà cũng chỉ trí sinh-hoạt nỗi. Vì vậy người ta ít kẽ quan tâm đến việc tích lũy kim-tiền mà cái quan niệm khinh miệt kim-tiền cũng nhân đó mà sản xuất. Ngày nay xã hội đang vào tu-ban kinh-te. Kinh-te này lấy mâu đích làm căn bản. Hai điều kiện căn-bản của kinh-te kinh-te này là chỗ-dỗ phan-nghip và chỗ-dỗ tu-hữu tài sản. Sinh-sản phát triển chẳng nào thi người ta không phải một tay làm năm công mười việc như vào thời kỳ tự-nhiên kinh-te nữa, mà mỗi người chuyên làm một nghề mà thôi. Mỗi người chỉ sinh sản một hàng phẩm vật, mà sinh-hoạt phải cần đến nhiều thứ thi tất-nhiều k'ông thi không dem pham-vat minh sinh-sản mà dỗi lấy pham-vat minh sản. Nhưng chỗ-dỗ phan-công mà không có tu-hữu tài-sản thi pham-vat của loài người làm ra dem chia cấp cho nhau, như thế không đủ điều kiện cho tu-ban mâu-dich a thành lập được. Vì có cái phân biệt a của ta - a của người ta nên mới có chỗ-dỗ mâu-dich ấy. Mâu-dich thi phải cần đến điều kiện thi là kim-tiền. Kết quả là ngày nay người người trên kinh-te đều liên quan với nhau, mà bê ra tiếp xích về kinh-te với người khác thi là phải cần a kim-tiền. Nói rộng ra người ta muốn hoạt động về đường hồn-thần, bắt luận là về phương diện chính-trị hay xã-bối

thi trước dã a sống a dã; mà có kim-tiền mới a sống a được. Vì vậy người ta phải sùng bái kim-tiền. Bao đức chí là cái phán ảnh của điều kiện sinh hoại vật chất; nay trên kinh-te phải sinh sự biến động fo lòn như vậy, mà bao chí linh-thần dạo đức cũ dã tri sao được? Không phải chí ý chí minh quyết định cái quan niệm đạo-dức của mình mà chí ý chí chí động ở trung gian, bị những điều kiện vật chất nô kích thích xác động. Ta có muốn ra mặt đạo-dức, cái linh-thần nó cũng cường-bach phái bô cai lồng muôn lý. Một nhà triết học trả danh Âu-tay nói rằng: « Người đời nay đối với kim-tiền cũng như người đời thảo muội đối với trung thần. Người xưa, tuy minh bẩm bùn đất mà vẫn nên trung thần, rồi trả lại sùng-bái trung ấy, bị cái thần quyên huyền bảo nó chí phổi. Người hàn giờ tự tay minh chế tạo ra phầm-vật, kim-tiền, gác nên quan hệ giao-dịch, rồi trả lại bô kim-tiền chí-phổi! » Cái óc sùng bái kim-tiền dẫu bao hâm ở trong mây cầu non tinh thám ấy. Ấy vậy nguyên-nhan tối so của cái óc sùng bái kim-tiền là dã suy cầu ra, chỉ phải bước tới một bước nữa là tìm ra phương-pháp giải-quyet.

Hồi trước ở Âu-châu, cũng có những nhà đạo-dức tu-tu-tuống giống hệt những nhà đạo-dức xưa, là dã nói trên. Ở Anh, Ông Âu-vân thôa-ma cái ma lực quái quyết của kim-tiền, bèn lập nên những xưởng dùng giao dịch phiếu (bon d'échange) mà thay kim-tiền, nhưng không nói chi là công biết là thất bại. Ở Pháp, Ông Bảo-lô đồng cho rằng những cái tệ bệnh của xã hội bây giờ đều do kim-tiền gây nên. Nhưng kim-tiền là vật vô tri, nó a vó tội như đứa trẻ mới nén hai, nào nó có lực lượng bi lè gi mà chối mắng nó!

Cái óc sùng bái kim-tiền nào có phái vì bản chất kim-tiền tạo thành dâu mà chính vì cái nguyên-nhan tối so của cái óc sùng bái kim-tiền là dã suy cầu ra, chỉ phải bước tới một bước nữa là tìm ra phương-pháp giải-quyet.

Hồi xưa xã hội và vào thời kỳ tự-nhiên kinh-te (économie naturelle), ai nay đều sinh-sản ra mà tiêu thụ tuy cũng có giao dịch, song sự ấy chỉ là ngẫu-nhiên mà thôi. Kim-tiền vẫn có thể dỗi chác lấy những phẩm vật khác được, nhưng không cần thiết gì, vì nhiều kẻ không có kim-tiền mà cũng chỉ trí sinh-hoạt nỗi. Vì vậy người ta ít kẽ quan tâm đến việc tích lũy kim-tiền mà cái quan niệm khinh miệt kim-tiền cũng nhân đó mà sản xuất. Ngày nay xã hội đang vào tu-ban kinh-te. Kinh-te này lấy mâu đích làm căn bản. Hai điều kiện căn-bản của kinh-te kinh-te này là chỗ-dỗ phan-nghip và chỗ-dỗ tu-hữu tài sản. Sinh-sản phát triển chẳng nào thi người ta không phải một tay làm năm công mười việc như vào thời kỳ tự-nhiên kinh-te nữa, mà mỗi người chuyên làm một nghề mà thôi. Mỗi người chỉ sinh sản một hàng phẩm vật, mà sinh-hoạt phải cần đến nhiều thứ thi tất-nhiều k'ông thi không dem pham-vat minh sinh-sản mà dỗi lấy pham-vat minh sản. Nhưng chỗ-dỗ phan-công mà không có tu-hữu tài-sản thi pham-vat của loài người làm ra dem chia cấp cho nhau, như thế không đủ điều kiện cho tu-ban mâu-dich a thành lập được. Vì có cái phân biệt a của ta - a của người ta nên mới có chỗ-dỗ mâu-dich ấy. Mâu-dich thi phải cần đến điều kiện thi là kim-tiền. Kết quả là ngày nay người người trên kinh-te đều liên quan với nhau, mà bê ra tiếp xích về kinh-te với người khác thi là phải cần a kim-tiền. Nói rộng ra người ta muốn hoạt động về đường hồn-thần, bắt luận là về phương diện chính-trị hay xã-bối

THE NÀO LÀ DÂN-QUYỀN???

Muốn cho hiểu biết thi nêu man sách DÂN-QUYỀN CHỦ-NHĨA của TÔN-VÂN, ray đã xuất bản tập thứ III, giá \$20.

Toàn bộ 3 quyền cộng giá \$60, có gởi bán tại bến-quán và các tỉnh.

VIỆC THÈ GÌ?

A-BÖNG
TRUNG HOA
Phong trào thêu Tường
Tinh-hình phái tháo-Tường
(Theo tin Quân-Bản) Truong-côn Hồi-khoa
định công quát Tường-côn Hồi-khoa
hợp, công nhau đánh lấy VN-Hán. VN-Hán bị bại, Cộng-Tỉnh - Võ và là chúa

ĐẠI - QUANG DƯỢC - PHÒNG

47, PHỐ HÀNG ĐƯỜNG, HANOI

Giáy-nút số 808

THOÁI - NHIỆT TÁN Thuốc Sốt

Thỏ bệnh này mới phát-sinh thi rát dữ, không mảy mít mệt, tớ chí mệt, lâu dài ra thi nước daid đông đặc, mít mẩy nong nát, thi mít nong nát, nước daid đông hoát sữa cũng được, tuy người có bệnh sỏi daid đông nát, thi chí trong 15 phút thi khỏi liền, nếu không được như nhai nói trên này, xin giả lại liều mìn cát quỷ k'ach mít gấp đôi, hồn-nhiều và các nhai daid-ly đều có phát sỏi-tháo, trong những xit Việt-nam đều có đại-ly cát-bán-được-phòng. Mỗi gói giá 100.

DẦU ĐẠI - QUANG

Dầu Bách - giải

Chuyên trị rát dầu, dầu bùng, ngọt mũi hắt hơi, đi rứa, ăn uống không tiêu, sốt nóng, sốt rét, xoa đèn dầu này thi liền thấy kiết-liệu, dân-bà có thai xon cũng được.

Nguyên giá mỗi lít \$25, bay giờ chỉ thu có \$20.

Bán-được-phòng và các nơi đại-ly đều có sách-thuốc biếu, ngài náo ở xa muôn lâm đại-ly xin viết thư đến bán-được-phòng thi rõ.

